

3975

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-1

På 1840-talet var det blott vi ^{barn} som fick julklappar eller nyårs-gåvor av föräldrar o anhöriga som var bjordna till högtidskvällarna. Senare ungefär 80 t. kastades gåvorna in, till barn av nära naboar. Till de stora var det skämtsamma gåvor, den person som kastade gåvorna försökte för att ej bli infångad av gårdens folk som sprang ut att taga fast personen i fråga, för att bjuda in på kaffe, godk eller julskakor o en sup. Ingen som ^{kom} julen, till gården fick gå därifrån utan traktering, för då bar den bort julen (julglädjen). Gåvorna var inslagna i en massa papper o ett band där o där, så det tog tid att få upp det som sen var en obetydlig o värdelös sak.

Julsjötten kom alla tre helgäfterna. I bland kom någon in på gården och sköt ett par skott, och sedan gjorde sig eller sprang därifrån för att ej bli fångad av folket på gården som vanligtvis sprang man ur huse för att leta.

Julsjötten var alltid klädd så att de var oigenkännliga. de var klädda i papper o ^{skriv endast på denna sida!} på dessa var tockackäggs av ull.

Pigorna var klädda i manskläder o drängarna i både
kjolar o manskläder vilket som passa bäst de skägglösa
var damer. pigorna tog en kork o strökte ett tag i den yppersta
skorstenen o sen på munläppen ~~och~~ krasan så såg det ut som
skägg. sen sökte de upp eller låna av drängarna kläder.

En julafton som jag aldrig glömmet, julaftonen 79 kom en
flock på en 7-8 personer utklädda och knackade på i
blev inbjudna de hade revolverar i fickorna de brottades
med varandra o regerade på alla vis, vi barn såg som
skräckslagna i en kyrka, jag tror nästan de stora var också
rädda revolverporna såv ut ur fickorna och de var laddade.
De blev brukerade (som de gamla sa) sen gick de ut på gården
och sköt vi ut ett skott för in i lilla stugan så där blev ett
summt hiå på fönstret utan lyckligtvis var där ingen i det
summt. mor hade just gått ut därifrån när skottet smån.
De var naturligtvis surra så de ej kunde styra vagnen
de brukade annars skjuta i luften. De gick från gård

Tin gård och fick brännvin lamorna tog också supor
för att ej röja att de var damer. På ett ställe i Härlinge
brann skottet av inne så frun kom att höra illa i sin tid.

Efter den julaftonen reglades postarna på högtidsaftnerna.
Där kom utklädda men de sköt utan för porten för skjutna
skulle där. Sen blev det glimt så fick de komma in på vilken
att ej ha skjutvapen med in, då var de klädda i skjorter
stoppad med halm så de var pucketuggiga o stora. När
de kom in hälsade de med god jul. Den första gången där
kom julspöken tin oss var julen 97. då kom nabo-pigan klädd
tin påg med korg på armen o lämnades vilja sälja en del saker
han tagit med sig. Pigan tyckte ej om att julspöken blev
insläppt när det var somligt ute, för tin jul var gubnet
nyakurat o sandet o mejat med enis. Det skurades gulo
ej mer än två högst tre gånger om året på den tiden.

En nyårsafton blev en fågel insläppt med en papperslaggs,
fäst om benet, varpå stod en nyårs hälsning, så fängades både

Till julen gjordes halmkrukor av råghalm (sådana som nu
fins i Malmöhus län). Helt i början (i de hängdes i
taklät över bordet det var innan hänglampan kom i bruk
eller sterinjus fanns. Vi fick vår första hänglampa 79-80 som
blev den utstaferad med fransat silkepapper om bågarna
som var grov-stättad o skärmen av plät. En sådan lampa
var vi på den tiden stolta över, nu är den ej god nog i det fattigaste
hem. Min mor talade om att för i hennes ungdom hade
julspeken en stor bock med sig, som var gjord av halm.
(Hon var från Sk.: Glasie.) Halmgubbarna var klädda
i byxor, rock o hatt ibland hade de brev i fickan
vari stod, om någon ville ta hand om dem o låna dem hos,
de ställes vanligtvis i en dörr så när pigornas skulle gå ut.
fick de honom i famnen sen bar den en annan kött till
en annan gård. Jag var i Hildeberga hos släkt en jul 1911
där kom en halmgubbe dit, juldagsmorgon stod den i dörren
när jungfrun skulle gå i mjölka, sen bar den till ett annat ställe.

och var borta ända till om Jhnut kom den igen den gubben
fick nytt brev i fickan för varje gång den bytte plats.

I Högås socken bars en gubbe omkring, mins jag säu var det
något. En senare den kom till prestbonnagården till sist som
ligger nere vid ån de kastade honom i ån, en tid efter
var där någon som fick se den ligga i vassen å trodde det
var en människa som drunknat där blev en uppståndelse
folk samlades å skulle de äga upp människan när de fick
den upp var det "julaugubben" som hamnat i ån. <sup>hastommet till jul-
gubben i år.</sup>

Detta var den sista gubben jag hört talas om. Eftersom
jag har hört gick de omkring med den till Jhnut kom å körde
julen ut. Min far talade om att när han tjänade lade
de en halvgubbe i piggsängen när pigorna var borta.
han hade hatt på å låg under dynan så stödde de sig på
lur å skulle veta hur de gick när de kom hem först när de
såg den så sa den ena "vem å de där ligger" så sa den andra:
"jöss, jag tror de å min far". Då frast dsångarna i skrat